

EVANGELIKUS EGYHÁZ ÉS ISKOLA.

Előfizetési ár:

Egész évre . . . 6 frt — kr.
félévre . . . 3 „ — „
negyedévre . . . 1 „ 50 „
Egy szám ára: 12 kr. o. e.

MEGJELEN HETENKÉNT EGYSZER.

Szerkesztő- s kiadó-hivatal: Pozsony, Konventutóza 6. sz.

Felelős szerkesztő s kiadó:

TRSZTYÉNSZKY FERENCZ.

Hirdetés ára:

Négyhasábos petit sorként
egyszer közöive 7 kr.,
többször közöive 5 kr.
Bélyegdij: külön 30 kr.

Tartalom: Fölösleges-e? (Ebner Gusztáv.) — A bányai kerület 1887/88. évi költségvetése. (Hurtay György.) — Irodalom. — Belföld. — Külföld. — Apróságok. — Vegyesek. — Pályázatok.

Fölösleges-e?

Úgy hiszem, sem lelkészársaim, sem egyházi életünk fejlődésébe befolyó és gyülekezeteink érdekeit szívökön hordó uraink nem veendik szerénytelenségnek, ha ismét szóba hozom a néhány évvel ez előtt e becses lapokban megemlített lelkész és tanítói fizetés javításának eszközeit, módját. — Akkor több oldalról tétett javaslat, — nem tudom, vajjon a csekélyebb jövedelemmel bíró egyházi hivatalnokok megfogadták-e a célszerű tanácsokat? Iparkodtak-e mind saját, mind pedig számban, vagyonban megfogyatkozott gyülekezeteik érdekében oly alapot gyűjteni, teremteni, — melynek kamataiból gyakran ne csak a lelkész- és tanító fizetésjavítást kapjon, — de mely alap a gyülekezet tagjainak majdnem elviselhetetlen terhét kisebbítené s tűrhetővé tenné? — Hiszen fölösleges megemlíteni, hogy ily alap létesítése kisebb és szegényebb gyülekezeteink életkérdése! — Nélküle hasonlók a hullámokkal küzdő sajkához; — a kormányzó a végsőig felcsigázott erőfeszítéssel tartja a vizszinén, de végre is erőt vesz a gyenge járműn a hullámár, zátonyra dobja vagy szirtes parthoz csapja s aztán — a sötét mélység iszapos fenekén leli hideg sirját! — Fáj elképzelnem, hogy egyetemes evang. egyházunknak számtalan kis és szegény gyülekezete említett alap nélkül tengődik, mert előbb-utóbb megtörik, feloszlik! — Nem vagyok pessimista, de az optimizmusnak sem vagyok feltétlen híve. — Hiába, a szellemi élet szoros kapcsolatban van az anyagival. — A gyülekezet anyagi felvirágzása megkönnyíti a lelkész és tanító áldásos működését. — Igaz, ott van a halhatatlan lützeni hős Gusztáv-Adolf emlékére Németországban a felejthetetlen Groszmann által alapított Gusztáv-Adolf-egylet és édes hazánkban a nagynevű Székács által létesült gyámintézet, — melynek áldásos működése: megszilárdítani, megtartani szeretetadományával a gyenge és segélytigénylő egyházakat, — mégis gyakran úgy kénytelen cselekedni,

mint a szerető anya, csak egymásután veheti kedves gyermekeit anyai keblére, s soká tart, — különösen a sok síró s betegeskedő gyermekkel megáldott anyánál, — mint a milyen a mi evang. gyámintézetünk és a Gusztáv-Adolf-egylet, — míg az utolsó gyermekre kerül a sor, hogy az anyai ölben nyughasson. — Az anya tárt karokkal élébe siet síró gyermekének, s a gyermek? — az szinte előre törekedik, ő is sietteti az örömteljes ölekezés édes perczeit! — Úgy tegyenek szegény gyülekezeteink is! — Felhasználni minden alkalmat és eszközt önségély által létüket szilárdítani, biztosítani, — úgy hiszem, — minden lelkész és tanító szent erkölcsi kötelessége! Keserű panaszszal a hitsorsosok szeretetadományainak igénybevételével, sem a szegény lelkészen és tanítón, sem a szükölködő egyházon véglegesen segítve nincs, ha elmulasztjuk a nekünk osztályrésztül jutott gyámolító szeretetet saját erőnkkel megtermékenyíteni. Ennek foganatosítása se nem nehéz, se nem lehetetlen. Nem kell ehhez egyéb, mint egy kis jó akarat és egy kis szívósság s rajtunk az Isten áldása! — Legyen szabad saját gyülekezetemből példát említeni. Ott van a szegénységéről eléggé ismert oroszvári leányegyház. — Segélyt esdeklő szózatunk a pusztában el nem hangzott! — Ha a hazai gyámintézet nem is adott, mert nemis adhatott — két kezével, de mégis adott. — Adománya nem veszett kárba; mert erőt adott újra küzdeni, reményleni s erőnköt megfeszíteni. — Ez volt a szeretetadomány erkölcsi hatása. — Létre hoztunk most kilencz éve, egy háromczélú alapot, mely jelenleg, hála a nemesszívű Habermeyer Rezső úr hagyományának, 2700 frtból áll! Im 5 forint volt az első adomány! — A mustármag terebélyes fává növekedett. — Nevezett alap kamatjából a lelkész, és tanító csekély fizetése javítatik, a harmadik rész pedig a hívek egyházi adójának kisebbítésére fog fordítatni. — Füllékeket szedtünk s lett belőlök tizes, százaz, ezres! — Szolgálhatok más példával is. — Anyaegyházam, mely alig

400 lélekből áll, — közgyűlésileg elhatározta, — hogy minden házaspár hetenként egy krajczárt ad a gyülekezeti pénztárba. — Három év óta folyik a hangyamunka s az eredmény? — 156 frt! — Tudok gyülekezetet, mely 22 évig folytatott ily krajczáros gyűjtést; az összetakarított pénzből egy díszes tornyot, paplakot és iskolát épített! — Ha az önségély által elért cél messze jövőben esik is, — se baj! — Ha el nem érjük mi, ott vannak utódaink. — Nem minden kertész élvezi az általa ültetett fa nemes gyümölcsét, de azért mégis gondozza, öntözi! Kicsinyből lesz a nagy!

Nem vélek helytelenül cselekedni, ha az esperességi és kerületi gyűlések mélyen tisztelt követőit bátor vagyok figyelmeztetni: Nem volna-e célszerű a gyülekezeteket körlevél útján ösztönözni, — helyi körülményeiket tekintetbe véve, — a fenti alap létesítése szempontjából, hasonló segélyforrást felhasználni? — Ily tartalmú körlevél, mely az egyes gyülekezetek nagy gyűlésein a híveknek tudomására hozhatnák, nagy hatással lenne és bizton reményleném, hogy találkoznék számtalan gyülekezet, mely a fillérgyűjtést azonnal megkezdené. — Ez is gyámintézeti működésünk hatáskörébe tartozik.

Ily fillérgyűjtés azonban, — nézetem szerint — csak a falusi és kisebb városi egyházakban lehetséges. Azért főleg ezek veendőik tekintetbe. — Különös ugyan a mondott módon alapot teremteni, de ha népünk egyszer hozzászokott, semmi nehézséggel nem jár. — A gúnyos megjegyzések idővel ritkábbak lesznek, sőt egészen meg fognak szűnni, — s a kik a fillérgyűjtés legnagyobb ellenségei voltak, azok lesznek leghivebb védői, adakozói.

Gondolkodjunk tehát fölötte! — Talán nem lesz egészen fölösleges! — Mit akarunk? — Az önségély által bizton elerendő célt — vagy a folytonos küzködést, nyomorúságot és a tönkremenés ijesztő rémét? Nem nehéz a választás. — Rajta testvérek!

Ebner Gusztáv, n.-járfalui evang. lelk.

A bányai kerület 1887-88. évi költségvetése.

Bizony nem nagyon erőltette meg magát a t. pénzügyi bizottság, a midőn a jövő évi költségvetést összeállította. Felületes és minden alapot nélkülöző munka az sok tekintetben.

A mily könnyedén odaitélte az újvidéki egyháznak a 500 frt, oly hamarosan osztotta föl a Baldácsi-alapból egyházkerületünkre eső 2000 frtot. Superintendensi díj 800 frt; szegény lelkészek gyámolítására 200 frt; papözvegyeknek 200 frt; pusztló és építkező egyházaknak 800 frt. Kitől nyerte a mandátumot a t. bizottság ez arány megállapítására? Az 1886. évi jk. 38-ik pontjára hivatkozik. Szerencsétlen 38-ik pont. Ha eljárásuknak egyéb alapja nincsen, akkor az minden alapot nélkülöz. Mert hiszen nyilvánvaló mindnyájunk előtt, hogy a 38-ik pont a mult

évi bányakerületi közgyűlésnek — hogy is mondjam — törvénytelen gyermeke. A kerületben senkinek sem volt tudomása előzetesen arról, hogy a bányakerületi gyűlés egyik teendője leszen a Baldácsi-alap jövedelmének az elosztása. Senki nem kért semmit, senki nem várt semmit belőle. S a véletlenül jelen voltak elosztották aztán az egészet, a hogy tudták és a hogy lehetett. A kerületi gyűlés szó nélkül bele nyugodott, de azon óhajjal és elhatározással, hogy ennek a jövőben másként kell lennie. És ime a t. pénzügyi bizottság ezt a pontot örök időkre szóló zsinórmértékül is elfogadná.

Mindenesetre kell bizonyos irányelvet kijelölni, a mely szerint történnék a Baldácsi-alap jövedelmének felosztása. — És itt senkinek és semminek kedvéért nem szabad eltérnünk a hagyományozónak végrendeletileg kifejezett akaratától. A hagyományozónak akarata pedig a következő: az alapítvány tiszta jövedelme fordítassék: 1. pusztló és építkező egyházak segélyezésére; 2. superintendensek illőbb díjazására; 3. szegényebb egyházak lelkészeinek és 4. papözvegyek segélyezésére. Négy irányban kíván az alapító a szükségét szenvedőkön segíteni, tehát négy részre kell az alapítvány jövedelmét is felosztani. Magától értetődik, hogy négy egyenlő részre. Itt azonban a kerületi közgyűlés hibázna, ha kezét a végrendelet betűi által megkötni engedné; hanem kell, hogy az osztályt tevőket ugyanazon szeretetnek és vallásosságának szelleme vezérelje, a mely az alapítóban lakozott. Ha a papözvegyek száma apad és a kerületi-esperességi özvegyárva-intézetek tisztességes segélyt képesek nekik nyújtani, akkor a kiadásnak ezt a negyedét apasztani lehetne a többiek javára. Vagy ha a püspök második-harmadrendű egyház lelkésze, ha nagy család neveltetéséről, ellátásáról kell gondoskodnia, ha a főrendiház tagja stb., akkor a kiadásnak ezen tételét növelni lehetne a többiek rovására. És így tovább, de minden egyes esetben indokolni kell, mi okból történt ezen vagy más tétel fölémelése, vagy leírása.

Így indokolatlan előttem az, hogy a mult évben miért lett a csekély fizetésű lelkészek között csak 200 frt kiosztva. Talán nincsenek köztünk csekély fizetésű lelkészek? Hiszen mindnyájan azok vagyunk, egy párnak kivételével. A bányakerületi lelkészek fele manapság nem képes úgy élni, úgy ruházkodni, mint egy megyei díjnok. Jövedelmének főforrása azon föld, a melyet a hívek megmunkálják, azon módon, a mint azt ősapáik tettek hajdanában. S ha terem is ilyen megművelés mellett valami, annak sincsen ára. A szegény papság a mai időben nem csak hogy nem emelheti az egyház tekintélyét, de jó, ha süllyedéstől megóvja. Én tehát a Baldácsi-alap ezen tételének oly aránytalan leszállítását, mint az tavaly történt, nem találom indokoltnak. Több szegény pap van, mint szegény egyház. Úgy azonban itt mint az egyházak segélyezésénél a valódi és nem a mondott szükségén kell segíteni. Tavaly a kerületi gyűlésen fölkel egy lelkész s a Baldácsi-segélyre hamarosan x egyházat ajánl, ilyen indokolással:

„... x egyházat ajánlom segélyezésre. Fekszik n megyében a hegyek között. Oly rossz az útja, hogy a múlt ősön, mikor oda mentem saját lovaim nem birtak rajta fölhúzni“ (pedig nem testes ember) stb. — Hát hiszen én szívemből sajnálom a szegény párákat, de ilyen indokolással, talán még sem lehet egy egyházat sem ajánlani segélyezésre. — Tavaly azonban bevált az ilyen megokolás is.

Még csak annyit, hogy az egyes esperességeknek tiltakozni kell a pénzügyi bizottság önkényes eljárása ellen, mert ha nem teszik, akkor az egész költségvetés egyszerűen be lesz mutatva a kerületi gyűlésnek mint olyan, a mely közölve volt az egyházakkal és ellene semmi felszólalás nem érkezett be. Ha az esperességek megteszik kötelességüket, akkor a kerületi gyűléstől a legjobbat, a legüdvösebbet várhatjuk.

Hurtay György, evang. lelkész.

IRODALOM.

Góhi Imre irodalmi tankönyvei.

II.

„Könyvet írni: ez is egyike korunk betegségeinek,“ mondja Kölcsey parainesisében. Nálunk ez a betegség főleg a tankönyvirásban nyilatkozik. Maga Trefort miniszter úr is megsokalta már. — Különösen mióta az „Utasítások“ napvilágot láttak, minden professor azt képzei magáról, hogy ő hatolt be legjobban azok szellemébe s így hivatva van, egy jó tankönyvvel segíteni gyarló tanügyi irodalmunkon. Dicséretére legyen mondva Góbinak, nem rég megjelent „Szerkesztéstana“ nem ily elhamarkodott munka, hanem tehetség, tanulmány és alapos paedagogiai tapasztalat eredménye, noha teljesen sikerültnek ez sem mondható.

Műve négy fejezetre oszlik: Az írásművek tárgyról, anyagáról szerkezetéről és fajairól. Azután következnek az olvasmányok s végül egy toldalék: írásbeli feladatok tárgyai. — Ez a felosztás azonban, bármennyire átlátszó és logikai, egyáltalán nem praktikus. E tekintetben a többi e fajta magyar tankönyvek példáját követi a szerző. Előtte van Roehenak, Deltournak francia, és dr. Becknek német szerkesztéstana.

Mindhárman kerülnek a tananyag logikai különválasztását. Dr. Beck szintén felosztja a themákat tapasztalatiakra és elméletiekre, de nyomban közli azokat a topusokat, melyek segítségével a különböző themák anyagát össze lehet gyűjteni s bő mintákat csatol valamennyire, — míg szerzőnk ezt egy rövid toldalékban a könyv végére függesztette.

Továbbá az említett három író közül egyik sem tárgyalja a logikai műveleteket külön fejezetben, hanem a rationalis themákkal kapcsolatban s nézetem szerint helyesen.

Mig az írásbeli dolgozat tárgya természeti jelenség vagy historiai tény, a gyermek definitiók és syllogismusok nélkül is boldogul, de egy rationalis themánál, tesszem fel: „az erény haszna“ — már természetesen fogja találni, hogy a bevezetésben meg kell magyaráznia előbb az erény fogalmát, a tárgyalásban pedig be kell bizonyítania a felállított tételt. A szükséges logikai eljárásokra tehát itt fogom megtanítani. Csak amúgy általánosságban

tárgyalva, hogy az anyag összegyűjtéséhez ez meg az szükséges, a tanuló előtt az egész hiábavalóságnak tűnik fel.

Szerzőnk ugyan iparkodott lehetőleg gyakorlati alapra helyezkedni. Így például a fogalomról és iteletről a themánál beszél s egyáltalán óvakodott a szoros logikai magyarázatoktól. — A mit mond és a mint mondja, helyes, világos, a gyermeknek könnyen érthető s ismétlem, csakis az ellen van kifogásom, hogy külön cím alatt tárgyalja. — A themák felosztása pedig annyiban nem teljes, mivel a szerző nem részletezi sem a tapasztalati, sem az elméleti themákat.

A szerkezetről szóló fejezetnek legbecsesebb része az, mely „az anyag rendbeszedéséről“ szól. Ebben szerző példával is megvilágosított gyakorlati utasításokat ad. A bevezetés-, tárgyalás- és befejezésről ellenben alig mond egy pár szót, a mi mindenesetre hiba. Az írásművek fajai közül a régi hármát (leírás, elbeszélés és elmélkedés) sorolja fel. Nagyon jól tette, hogy részletesebb tárgyalásukba nem bocsátkozik. — A műfajok ezen a fokon csak a szerkezet szempontjából jönnek tekintetbe, bővebb fejtegetésük tehát a retorikába való. Kérdés azonban, hogy bár röviden, de nem kellene-e már itt is valamennyi prózai műfajt megemlíteni? Némelyek úgy tesznek, hogy valamennyiről hallgatnak s csakis az előadás általános formáit érintik pár szóval. Én inkább az előbbi eljárást pártolnám.

Az olvasmányok jól vannak megválasztva s szerző kiváló gondot fordított arra, hogy csakis klasszikus írók műveit mutassa be. Az anyag kissé terjedelmesebb lehetne, nem iskolai feldolgozásra, hanem magánolvasmányul. A dialogisált alakra sem találtunk példát. Az írásbeli feladatok tárgyai hasznos és szükséges toldalék.

Mindent tekintetbe véve, véleményem az, hogy Góhi műve legjobb eddigi „Szerkesztéstanaink“ közt. A Névényé csupa anyaghalmaz, a Dengié tömve van logikai formulákkal. Góhi mindkét hibát kikerüli, de teljesen kielégítőnek még az övé sem mondható. Itt nem elég, mint a retorikában vagy költészettanban, hogy a gyermeket megismertessük a remekírók alkotásaival. Neki magának is gyakorlati utasításokat kell adnunk az írásmű compositiójára vonatkozólag s ehhez több szükséges, mint a mennyit eddigi „Szerkesztéstanaink“ nyújtanak. Különben, minden félreértés kikerülése végett, kijelentem, hogy ez idő szerint nem foglalkozom tankönyvirással. *Albert József, lycz. tanár.*

B E L F Ö L D.

Bánsági ág. ev. esperességből. — Melegen lövellte le a nap az égről sugarait, amint f. é. s hó 5-én a dél-előtti órákban a vonatok **Verseczre** érkezének. 20—25 leginkább lelkészt hozott a gőzgép Délmagyarország e jelentékeny városába. Örültünk s örvendeztünk, hogy barátjainkkal, ismerőseinkkel majdnem egy egész év után, újlag találkozhatunk.

Kedden d. u. 2 órakor jött össze tanácskozmányra az esp. gyámint. bizottság. Több mostoha anyagi körülmények közt levő egyház folyamodott segélyért. A gyűlés a következő sorrendben, a kérvényeknek, beható vizsgálata után vette fel az egyházakat s terjeszti fel az e. e. e. gyámintézet-, valamint a Gusztáv-Adolf-egylethez: bánsági missió,

Hertelendyfalva, Kis-Semlak, Sándorfalva, Lugos, T. Buttyin, Tör.-Becse. — Reschitza a 400 frt szeretetadó-mányra a legmelegebben ajánlatik. Az esp. gyámintézet 6 frt 94 kronkint Hertelendyfalvat és Kis-Semlakot segílyezni, az offertorium $\frac{1}{3}$ -dából 4 frt 20 kr.-ból T.-Buttyinnak ad gyámoltást. — Szerdán, július 6-án tartatott meg az esp. közgyűlés. A nem kis imaház megtelt az egyes egyházak képviselőivel. Az oltár előtt állt a hosszukás kis asztal, s körülötte az esp. hivatalnokok részére fen tartott ülőhelyek. Ezekkel szemben a hallgatóság. Két egyházat kivéve, valamennyi volt képviselve. Kramár B. főesp. mindenekelőtt sajnálatát fejezi ki, hogy ő mélt. báró Ambrózy Béla, esp. felügyelő hivatalos elfoglaltsága miatt akadályozva van a tanácskozmányokban részt venni, — felkéri a gyűlés nevében Giust Mihályt, verseczi egyh. felügyelőt, a vil. eln. szék elfoglalására. A közóhajnak, legmélyebb köszönete nyilvánítása mellett, Guist úr eleget tön. Erre a főesp. úr évi jelentését adá elő, melyből megtudtuk, hogy szeretett főpásztorunk taval Lieblingen az egyház fenállásának 100 éves fordulóján részt vett s új orgonájukat felszentelte. E nagy Sion szerfelett megtisztelve érezte magát a püspök úr látogatásával, a ki az egyházban észlelt hitélet és rend felett teljes meglegedését nyilvánítja. A püspök úr szeptember hó első napjaiban esperességünk déli részeiben kánoni látogatást fog tenni, a program szerint, mely ő nagysága részéről még változást szenvedhet, Pancsován kezdi és Tót-Aradácson végzi hivatalos körutját. Mramorakon az új templom zárkó letétele jelenlétében fog megtörténni. A püspök úr ő nagyságát Hertelendyfalvának is lesz alkalmá üdvözölni, mely új telepítvény lelkészt is választott magának, s melyről reményünk vagon, hogy — auxiliante Deo — pár év múlva virágzóbb egyházaink közzé fog tartozni. Nagy lelki örömmel hallottuk, hogy Pancsován már évek óta havonkint egyszer, Antalfalván évenkint kétszer magyar istentisztelet tartatik. Világos bizonyága ez annak, hogy polyglott egyházaink, a magyar istentisztelet iránt előszeretettel viseltetnek, s a hazafias érzelemben senki által felülmulatni nem engedik magokat, — minek ellenkezőjét, mint keserű és alaptalan vádat, bizonyos részről annyiszor halljuk hangoztatni. — Tót-Aradác hasonlókép 100 éves jubileumot tartott, — versecz lelkése tíz éves papságát ünnepelte. Matyejecz, Antalfalván pedig 25 éves tanítóóságának évfordulóját. Ezután áttér az esp. jelentés azon csapások ecsetelésére, amiknek Hajduschitza, Sándorfalva és Kis-Semlak f. é. május hóban beállt nagymérvű esőzések folytán ki voltak téve, mely községekben több ezer holdra menő szép búzavetés tönkre ment. Kis-Semlak lelkészlaka taval október 17-én összedült, s szerencse a szerencsétlenségben, hogy emberélet nem esett áldozatul. A jelentés megemlékezik az egyes egyházakban kitört visszás ügyekről, melyek jobbadán békés uton kiegyenlítették. Meghaltak: Schneider A., tör.-becsei és Klein Jakab, temesvári egyházigazdók. Lelkészekké lőnek: Róth B. Tör.-Becsen, Jeszenszky Ignácz Birdán és Zatkalik Hertelendyfalván; káplánságot kaptak: Bohus Franczfelden, Bezzeg Lajosfalván. Ez utóbbi már Szarvasra ment segédlelkésznek. Schwalm János lelkész Orsován hivataláról lemondott. Véglegesített tanítók: Podhradszky Aladár Hajduschitzán és Schreiner Dániel Lugoson; ideigl. tanító: Tyahim Károly Nagy-Semlakon. —

Lajosfalva lelkése fizetését 200 frt, Versecz 50 frttal emelte; Pancsova temetőjére 35 frt költött; Antalfalva egyh. épületei javítására 250 frt fordított; Lugos adósságából 150 frt rőtt le, az ottani nők szép oltár- és szószékeritőt aján-dékoztak; T.-Aradác a jubileum megörökítésére 200 frt gyűjtött; Orsovának a bécsi Gusztáv-Adolf-egylet 300 frt évi segélyt további 3 évre ujolag megszavazott; Pancsovának egy gör. kel. nő 50 frt ajándékozott; Franczfeld az el-szerencsétlenülült Eperjesnek 148 frt küldött; Reschitza a bányakerületi gyámintézettől 40 frt, a külsorzágától 140 frt kapott; Steierlak 200 frtos csillárt kapott ajándékba; Lugosnak egy megtartott táncmultság 325 frt jövedelmezett, ugyanannak Scheint kir. főerdész úr 150 frt értékű fát ajándékozott, temetője bekerítésére; Kis-Semlak paplaképit. tőkéje részére egyes jötevők és egyházak 200 forintot adományoztak, a főpásztor úr kegyes közvetítésével 600 frt olcsó kölcsönhöz jutott; Sándorfalván a templomteret Molnár közs. bíró saját költségén befásította. Lieblingnek maglódi Wodianer B. 100 frt ajándékozott, Diebus 45 frtot kiosztás végett a jeles tanulók közt. A Lajosfalván megtartott bál 35 frt eredményezett, mely összeg a magyar nyelvben kitünő tanulók ösztöndíjazására fog szolgálni. A bányai missió a Gusztáv-Adolf-egylettől 621 frt 70 krt kapott. A Zsedényiánumot Karner M., kis-semlaki tanító kapta meg. A bányai esperesség 30,884 lélekből áll. A volt határörvidéki körlelkész jelenti, hogy 2882 evang. tankötelesből 331 fiú és 325 leány nem jár iskolába. Mintaiskolául felemlíti Franczfeldet. — Liebling, hol a tankötelesek száma igen tetemes, egy 4-dik iskolának már a legközelebbi tanévben történő megnyitására utasítatik. A vukovai iskolára kimondatott, hogy a iudicium fejlesztésére nagyobb súlyt fektessen s a Transcius helyett czélszerű olvasókönyvet hozzon be. Megdicsértettek fáradhatatlan ügybuzgalmukért a kis-semlaki és a lugosi tanítók. — Jövő évi esp. gyűlés helye: Temesvár. Az esp. nyugdíjintézet összes vagyona: 15,086 frt, — évi szaporulat 573 frt 85 kr. — Nyugdíjasok száma 13, nyugdíjösszeg 1000 frt. — A Zsedényiánumra: Schreiner Dániel, lugosi fiatal tanerő, primo loco, ajánlatik. Az esp. consistorium tagjaiul egy évi időtartamra a követk. urak választattak meg. Elnök Kovách Agost, kir. tanácsos N.-Becskereken. Világi ülnökök Belicska Béni, főbíró Zsombolyán, Kayser Lajos, temesvári ügyvéd és vizzáki Patyánszky Elek, lugosi egyházfelügyelő. Egyházi ülnökök: Jeszenszky Nándor, n.-becskereki, Frint János, franczfalvi és Zvarinyi Emil, lieblingi lelkész. Végül Polster János, lieblingi tanító. Az egyet. alap megteremtésére nézve határozatott: classificáltassanak az egyházak vagyoni és lélekszámi állásuk szerint 4—5 osztályba. A nógrádi indítvány, melynek értelmében az esp. tisztviselők 6 évre választassanak pártoltatik. A supplicációra nézve a bányakerület javaslata fogadtatott el. Az esp. pénztár 569 frt 55 kr. bevételt mutat ki, — a hátralékos egyházak 3—4 heti moratoriumot kaptak tartozásaik kiegyenlítésére.

A közgyűlés tanácskozmányának szelleme higgadt és nyugodt volt, mint a testvérekhez illik. A szónokok beszédeinek egy része csendes, mint a Duna folyása, mely méltósággal ereszti folyásnak medrében habjait; más része gyújtó, mint mikor a kovács, ha izzó vasat kalapácsol, szikrákat szór az ülővasról. Az időnek számosalakfi nyomorúsága, a világiak látszólagos szerencséje hangzott ki

némely előadásból. Némely szónok azonban kedvesen rajzolta a valódi szerencsét, amellyel Istennek gyermekei dicsekedhetnek, s a hallgatókba jó reményt öntött. Délután 1 és 2 óra közt a Millecker szállóban az árnyas udvarban jöttek össze az egyes csoportok, hogy az ebédet kellemes beszélgetés közt elköltsék. 4 órakor néhány tisztárs Mešitz nevű gör. kel. kolostorba tett kirándulást, gyönyörködve az ottani vidékben.

Így végződött az ideai esp. közgyűlés, azon óhajjal: „Isten áldása legyen Versecz és a bánáti esperesség minden intézetei és egyletei felett!“ azt kívánták mindnyájan, akik itt gazdagon felüdülve s megerősödve, ismét az övéikhez térének vissza. *Nyácsik Endre.*

A nagyhonti esperesség június 27-én tartotta évi közgyűlését Szalatnyán tek. Semberg Imre esp. felügyelő s nt. Krencsik Károly főesperes ikerehőnklete alatt. A bizottsági ülések u. m. az iskolai bizottság ülése, a gyámintézeti s az esp. özvegy-árva-intézet közgyűlése június 26-án tartattak Hársas-Terényben. Valamennyi gyűlés látogatott volt.

Az esp. közgyűlés tárgyalásaiból kiemelendők, mint közérdekkel bírók, a következők:

Esperességünk körében felépült a lefolyt év folyamán két új templom, nevezetesen a szárdi anyaegyházban s a zsemberi fiók-egyházban; egy pedig teljesen átalakított, a teszéri anyaegyházban. Ezen építkezésekről s a templomok felszenteléséről már is szó volt becses lapunk hasábjain.

Építkezésre s beruházásokra fordított esperességünk kebelében a lefolyt évben összesen 18,990 frt. Kegyzományokban befolyt 4899 frt. A népmozgalom következő adatokat tüntet fel:

Született 697 gyermek; meghalt 561 egyén; confirmáltatott 408 felseződött; eskettetett 239 pár.

Az esp. özvegy-árva-intézet állása a következő:

Az intézet tőkéje 11,662 frt 50 kr.; múlt évi szaporodás 919 frt 50 kr., 7 özvegy segélyezettett egyénenként 79 frt 80 kr.; egy pedig 59 frt 85 kr. •

Az esp. pénztár bevétele 573 frt 73 kr.; kiadása pedig 571 frt 33 kr.

A dekanális jelentések a tanügy örvendetes fejlődéséről s haladásáról tanúskodnak. A tankötelesek több mint 95°-a látogatja szorgalmasan az iskolát.

Az esperesség több szláv nyelvű egyházában, nemcsak a vett utasítás értelmében, de egyenesen a hívek kívánására magyar istentisztelet tartatik. Érvényesül ez különösen a nyelvhatáron fekvő egyes községekben.

Gyámintézeti czélokra befolyt összesen 125 frt s így több mint a megelőző évben.

A tömeges biztosítás ügye annyira haladt, hogy legközelebb megkötjük a szerződést, az első magyar általános biztosító-társulat főügynökével, a mely nem csak az egyes egyházaknak biztosít előnyt, de a biztosítási összeg 15°-át juttatja az esp. özvegy-árva-intézetnek. Ez, ha nem is sok, mégis oly kűtfő az említett intézetre nézve, mely eddig felhasználatlanul maradt.

A perrendtartás bemutatott új tervezete, mint oly kitűnő mű, mely e téren kiváló haladást mutat, különösen a szóbeliség némi alkalmazásában, kiváló szaktekintély ajánlatára, minden módosítás nélkül teljesen elfogadtatott.

A nógrádi esp. a kerület által leszállított azon indít-

ványa, hogy az esperesség teljes tisztí kara 6 évre választassék, mint az eddigi eljárásnál a czélnek jobban megfelelő egyhangulag elfogadtatott s a kerületi gyűlésre menesztett képviselők ilyen értelemben utasítottak.

Az idő jeleit sokszor hajlandók vagyunk akként magyarázni, hogy evang. egyházunk körében nagyon hanyatlik a buzgó hitélet. A felsorolt adatok, úgy vélem, hangosan tanúskodnak, hogy az apák áldozatkész hite él még az utódokban.

H. V.

Nógrádi esperességi gyűlés. — Ez évben a szokásos sorrend szerint Losonczon tartatott meg július-hó 14-én csekély részvét mellett. Felügyelőink közül mindössze Laszkáry Gyula, Kövy Tivadar, Beniczky Árpád urakat és a most bemutatott kálnói felügyelőt Bartholomaeidesz urat — láttuk. Lelkészeink közül távollétükkel tündökölték: a bánki, alsó-bodonyi, buda-lehotai, alsó-esztergályi, gutai, nagy-lanii, legéni, lesti, luczini, málnapataki, felső-petényi, szennai, felső-sztregovai és turopolyai. A sámsónházai sorsüldözött lelkész elmaradása, fájdalom, nagyon is menthető, ki b-gyarmati káplán fiát a mindenki által méltán szeretett és megsiratott Wladár Zoltánt 26 éves korában, közvetlen a gyűlés előtt kisérte a sötét sírba. — A vigasztalások nagy Istene enyhítse a mélyen lesújtott család fájdalmát.

E kitérés után összegezve az indokolatlanul távollevőket kitűnik, hogy lelkész által 15, felügyelő által pedig 42 egyház nem volt képviselve a közgyűlésen! Az idők szomoruan megdöbbentő jele ez!

A közgyűlést megelőzőleg 13-án a dekanális szék, a papi és tanítói özvegy-árva-gyámoldák, valamint az alsónógrádi tanügyi bizottság előtanácskozásai tartattak meg.

Július-hó 14-én fél nyolcz órakor a gyámintézeti isteni tiszteleten tiszt. Banczik Sámuel turicskai lelkész imádkozott áhítatosan az oltár előtt — majd alkalmi szöveget olvasott a szentírásból I. Kor. 12, 12—27. Közvetlen ezen isteni tisztelet végeztével a gyámintézeti közgyűlés tartott meg Beniczky Gyula világi és Wladár Viktor egyházi elnök vezetése mellett. E gyűlésen konstatálva lett, hogy a gyámintézet lassan bár, de mégis évről-évre s lépésről-lépésre tért hódít, s hogy ott, hol maga a lelkész áll lelkesen az ügy élén, az eredmény is felette kedvező, mint kivált Turicskán, Lónyabányán, Szent-Péteren és Losonczon. Ha egy 400 lélekből csupa szegény földmivelő és napszámosból álló Turicska csupa krajczáros adományból össze tud hozni a szent czélra 13 frt 75 krt, mennyire törpülnek el mellette a népesebb és vagyonosabb egyházak egy-két frtos alamizsnájukkal? melyet, hogy a dolgot kényelmesen lerázhassák vállalkról az egyházpénztárából vagy saját zsebükből dobnak oda a szent ügy oltárára!

Külömben a hanyagok mulasztását a hivatott apostolok ez évben is annyira ellensúlyozták, hogy a gyűjtés eredménye a 300 frtot meghaladja s a tőke három év alatt szintén 300 frtra emelkedett.

Erőtlen egyházakul kijelöltettek: Losoncz 14,000 frt adóssággal, Salgó-Tarján, hol paplak és iskola hiányában a lelkész a bányatársulat kegyelméből van meghuzódva ideiglenesen száraz fedél alatt; Szécsény, hol a félig felépült templom még 5000 frtnyi költséget igényel; Záyada és Nagy-Lam rongált templomát nem bírja rendbe hozni; Kis-Kelecsény pedig leégett s rendbehozott isko-

lájának költségeit nem bírja saját erejéből letörleszteni. Missziói pontokúl, hol ugyanis a hivek 5□ mértföldnél nagyobb területen vannak idegen felekezetek között elszórva, megjelöltettek: Losonc, Salgó-Tarján, Szügy és Sámsonháza.

A tulajdonképi közigazgatási közgyűlés 9 órakor kezdődvén, délutáni két órakor végződött szép csendben és rendben mélt. Beniczky Gyula esperes-felügyelő és nagytiszt. Svehla János főesperes urak tapintatos vezetése alatt.

A rendes adminisztrationalis ügyek között a főesperes úr kimerítő jelentéséből kiemelendő, hogy hiveink áldozatkészsége az elmúlt évben sem lankadt, s hogy iskoláinkban a magyarosodás gyors lépésekkel haladt előre.

Élesebb vitákra mindössze az új perrendtartási javaslat és a supplicatio ügye adott alkalmat. Az elsónél a vitában Wladár Viktor alesperes, Kövy Tivadar felügyelő, Holles Danó főjegyző, Zelenka Károly járásbíró, Wladár Miksa lelkész és Geduly Elek pénztáros vettek részt, úgy döntvén el a kérdést, hogy ezen javaslat autonómiánk megnyirbálását célozván, azt az esperesség még általános tárgyalás alapjául sem fogadja el, — de felkéri a kerületet, hogy ha e téren korszerű reparatióra van szükség, változtasson a kerületi utasításokon, vagyis: halásszunk a jövőre is a zavarosban!

A supplicatióra vonatkozólag a közgyűlés elfogadta az egytetemes közgyűlés javaslatát, mely szerint az iskolákra azok tápintézeteire való személyes kéregetés két évre beszüntetessék s a helyett az egyházak directe küldjék el gyűjtéseiket az egyes tanintézeteknek. Meghoztuk e határozatot, de csak kísérletkép, mert valamennyien megvontunk s meg vagyunk arról győződve, hogy így az eredmény sokkal csekélyebb lesz. De legalább meg fognak győződni a supplikans gyűlölők, hogy ezen kipróbált ősi intézménye apáinknak tanintézeteinkre életkérdés.

A közgyűlés jegyzőkönyve, mint rendesen ez úttal is Beniczky Árpád felügyelő és országgyűlési képviselő úr vendégszerető házánál fog hitelesíteni, — a hova szives örömet elmegyünk!

Szügy, 1887. július-hó 15-én. Wladár Viktor.

A kemesaljai evang. egyházmegye folyó évi rendes közgyűlését Nemes-Dömölkön június-hó 28-ik napján tartotta volt. Bár a gyűlés elég látogatott vala, mindazáltal jogosultnak látszott e kérdés: „Avagy nem tizen tisztelünk-e meg? a kilence pedig hol vagyon?“. . . . Sokan nem térének meg, hogy az egyházunk-adta szép jogot: az önkormányzatot és a szent kötelességet: egymás javának munkálását, velünk együtt gyakorolják, illetve végezzék. Kiket a Lélek ereje megjelenésre készített, azok örvendesen győződtek meg arról, hogy protestáns egyházunk régi, jó szelleme közöttünk és mibennünk is él még, mert a lefolyt évben is hatott, munkálkodott. Ez a szellem emlékezteté ugyanis Ostfiasszonyfán néh. Kelemen Pált életének utolsó óráiban arra, hogy a csöngői és ostfiasszonyfai gyülekezetnek egyenként 100—100 frtot hagyományozzon; ez a szellem hatotta át a nt. dömölki gyülekezet tagjait, midőn veterán-tanítójuknak, Szabó Józsefnek, 51 évre terjedő áldásos tanítói működését ünnepelték s egy — a jubiláns nevét viselő, önkéntes adakozás utján gyűjtött — 72 frtos alapítványt tettek le szegény gyermekeknek tanszerekkel

leendő ellátására. Avagy, midőn a sági leánygyülekezet iskoláját két tanteremre 2000 frt költséggel megépítette s ott egyszerű földmives: Kis Mihály elhunyt leányának emlékére a kivetett összegben felül 25 frtot áldozott e szent célra; midőn a kised gércei gyülekezet sok építkezései után a tanító-lakon 600 frt erejéig tetemes javításokat eszközölt; midőn Magyariban Guóth Sándor 70 frtot ajándékozott a gyülekezet szükségleteire; midőn a zalaistvádi gyülekezetben néh. Rotter János — volt uradalmi számvevő — 500 frtos, néh. Simán Antal 200 frtos alapítványt tett: vajjon akkor mindezekben nem a protestáns szellemnek lüktesését, hatását tapasztaltuk-e? . . . És mit bizonyít az, hogy a vönöczki gyülekezet templomát 50 frt költséggel kifestette? hogy a gyülekezeti nőgyűlés az oltár díszítésére 73 frtot, gyertyatartókra, csillárra, szentedényekre összesen 146 frtot gyűjtött és áldozott? hogy Károlyi József és neje elhunyt leánya emlékére 330 frtért a gyülekezetnek egy új harangot vásárolt? hogy Boda Jenő a toronyalpra 50 frtot, a lelkész fizetésének javítására 4, viszont a tanító fizetésének javítására 2 hold jómínőségű szántóföldet ajándékozott? Mit bizonyít az, hogy a pusztaszentlászlói gyülekezetnek 12□ mértföld területen elszórt tagjai összegyűlkezvén elhatározzák részükről az anyagyülekezetnek évi 135 frttal leendő segélyezését? . . . Bizonyítja minden protestáns egyház régi, jó szellemének életerős lüktesését, áldásos hatását! Ez a szellem hatotta át magát a közgyűlést is, midőn határozatilag kimondá, hogy a kemesaljai egyházmegye 100 frttal a „Protestáns irodalmi társaság“ alapítói, — tiz éven át 4 frttal a „Luther-társaság“ rendes tagjai sorába belép.

Miután a közgyűlés örvendetes meggyőződést szerzett a tanügy fokozatos fejlődéséről s a tárgysorozatba felvett ügyeket letárgyalta: a gyűlési képviselők lelkesült hangulatban sereglettek össze közebédre, hol a felkészöntések egymást érték annyira, hogy a szólásra csakhamar „áron kellett megvenni az elköltettségét.“ Ily módon begyűlt az egytetemes alpra 15, a gyámintézetre szinte 15, összesen 30 frt. — Ám azért: „Akár esztek, akár isztek, akármit cselekesztek: mindezeket az Isten dicsőségére műveljétek.“ I. Kor. 10, 31. N. S.

A zalai evang. egyházmegye évi rendes közgyűlését Kővágó-Eörsön e hó 14-én nagyt. Tóth Gyula esperes-egyházi és tek. Nagy Pál felügyelő világi ikerelnökségének vezetése alatt tartotta.

A prot. egyháznak autonomikus jogait gyakorló tanácskozásra oly nagy számban jelentek meg a gyülekezetek küldöttei és képviselői, hogy az amugy is ügybuzgóságáról s tevékenységéről ismert elnökség büszkén, rámutatottan, hivatkozva prot. egyházunk drága kincsére, szabadságára, őszinte örömmel nyithatta meg az ülést.

Az ülés megnyitását rövid isteni tisztelettel a helybeli lelkész Czuppon Sándor imája előzte vala meg.

A hosszúra terjedt gyűlésnek tárgyait hosszasan tárgyalni itt nem lehet feladatunk, de rövid sorokban azokról említést tenni a tek. szerkesztőség nagybecsű jóváhagyásával talán lehet szerencsénk!

Mindjárt a gyűlés közvetlen megnyitását követőleg, az üresedésben lévő egyházmegyei tisztii hivatalok töltettek be, és pedig az esperességi pénztárnoki állás tiszt. Nyiró Károly dörgicsei lelkész úr, egyházmegyei jegyzői állás

Czuppon Sándor kővágó-eörsi lelkésznek egyhangú megválasztása által. — Ugy ezek, mint már az év folyamában több tekintélyes egyháztagokból consistorium bírívái megválasztottak, a hivatalos esküt ünnepélyesen letették.

Miután az egyházi közgyűlés, sőt maga az egyházmegye is hivatalos hatáskörének vezetésére így teljesen megalakult, kezdte meg a sorrendi tárgyalásokat, melyekbe úgy az egyházi, mint a világi elem, az ikerelnökségnek szép tapintatú vezetése mellett szólt bele.

Szép volt hallani egy tekintélyes, de túlszerény úri embernek, ki elsőben volt jelen ily nevezetes egyházi gyűlésen, ama nyilatkozatát: „most értem, mi a prot. egyháznak féltett önkormányzata!”

Ha volt tárgy, pedig volt, mely felkorbácsolni kezdte a szenvedélyeket, az elnökségnek higgadtságra intő figyelmeztetése mellett, oly lélekemelő volt, mikor a szép tehetséggel, s munkakedvvel megáldott ügybuzgó egyházi ügyész, tek. Czigány Károly ügyvéd úr, jogi kérdéshez jogilag szólva, segélte oszlatni a mutatkozó szenvedélyhullámokat.

Azt említem itt fel, mi minden honpolgárt kell, hogy egyformán érdekeljen, a nevelést. A zalai evang. egyházmegye tizenhárom iskolájában mondhatnók: majd kivétel nélkül, a nevelésrendszerben, kivitel és eredményben oly fokon áll, melyre hazánk bármely vidéke büszke lehetne. És azért, míg egyrészt tisztelettel hajtjuk meg homlokunkat a hivatásukat átértő és érző, ügybuzgó tanítókar előtt, másrészt megköszönjük azt egyházi és világi elnök uraknak, kik míg szeretettel ölelik magukhoz a tanítói osztályt, addig az erély hangján bátrak is kimondani, hogy kötelességet nem teljesítő lelkész vagy tanítónál tekintet nélkül sújtják le a kezükbe tett hivatalnak szigor vesszejét. Hogy pedig az iskolai vizsgálat teljesen részrehajlatlan, és a kor követelményeinek még megfelelőbb legyen, a kővágó-eörsi lelkész indítványára az iskolákat vizsgáló körlelkész és tanító urak mellé világiak is választattak tek. Odor Pál és Fodor István urak személyében.

Ugyancsak határozatba ment az is, hogy ez év augusztus 24-én Győrött tartandó ker. gyűlés és jubiláris püspöki ünnepen az egyházmegye, mint a melynek kebelében főt. mélt. püspök úr pályafutását kezdte vala, — magát a szokottnál nagyobb számban képviselteti.

Örömmel hozhatjuk köztudomásra, hogy egyházmegyénkben tett gyűjtések eredménye a ker. gyámintézet javára 34 frt 33 kr., melyből is az egyházmegyei közgyűlés a szabad rendelkezésre álló $\frac{1}{3}$ -részt, 11 frt 44 krt sajnálatának s részvételének kifejezésével a vész szülte csapás felett, az eperjesi kollegiumra adományozta. — Ugyancsak ügybuzgalmat tanusító határozata volt a közgyűlésnek, midőn végzésben mondta ki, hogy a hagyományok nyilvántartása végett, ne hogy azok elköltessenek, egy az esperesnél lévő fő és minden gyülekezet kebelében tartandó kisebb könyv vezettség. — A hagyományokról pedig biztos tudomást szerzend magának az elnökség ez év szeptember-havában megejtendő egyházmegyei visitatio alkalmával.

A gyűlés mindvégig feszült figyelem, nagy érdeklődés és együttmaradás mellett, délután félnégykor ért véget, mit is kedélyes, szívből jött és szívhez szóló felkészítő-ekkel fűszerezett közebed követett.

Czuppon Sándor,
kővágó-eörsi evang. lelkész.

A **tátraaljai esperesség** folyó évi július-hó 6-án tartotta Nagy-Szalókon dr. Szontágh Miklós, esperességi felügyelő és Új-Tátrafüred tulajdonosa, valamint Szalagy Mihály főesperes ikerelnöke alatt rendes évi közgyűlést, melyet július 5-én délután előtanácskozás és a gyűlés napján reggel 8 órakor a lelkészek és tanítók testvéri gyónása és úrvacsorázása, valamint a gyámintézeti istentisztelet offertoriummal előzött meg.

Az esperes úr évi jelentésében nem valami nagyon kecsgetető képet tárt fel a gyűlés előtt. Népünk jelenlegi mostoha gazdasági és anyagi viszonyai és ennek folytán a mindinkább terjedő elszegényesedés, valamint az ezen hanyatlást még nagyban elősegítő luxus és mértékletlenség, mely szintén erősen kezd lábra kapni, a legkárosabb befolyással vannak a vallásos és egyházi életre is. Kezd már a vallásosság és templomlátogatás faluhelyen is hanyatlani. (A tátraaljai esperesség csupán falusi gyülekezetekből áll.) Fogy azonkívül a lélekszám is erősen. — Ezen körülbelül 10,700 lelket számláló esperességből az utolsó pár év alatt 417 egyén, legtöbbször fiatal és erőteljes férfi és ifjú vándorolt ki Amerikába, mely lélekszám már nagyobb, mint némely anyaegyházé, és mely az esperességi lélekszámnak majdnem 4% képviseli. Hogy ennek következtében a házasságok és születések is erősen apadnak, magától értetődik. És ezen kivándorlás még folyton tart. — Érdekes volna a többi szepesi esperességekből is a kivándorolt evangélikusok számát megtudni, azokban sem lesz az csekély.

Ilyen elszomorító tények mellett tudott azonban az esperes úr a vallásosság, kegyesség, buzgóság és áldozatkészség nemes példáiról, mint a sötétségben fénylő pontokról is beszélni, melyek különösen az egyház hivatott munkásait felbátoríthatják, az Istenbe vetett hitben és a küzdelem kitartásában megerősíthetik. — A jelentésből még megemlítendő, hogy folyó é. június 21-én Mertsch Mihály, nagylomniczi érdemdús tanító 50, illetőleg már 51 éves tanítói jubileumát ünnepelte, mely ünnepélyen az esperességi elnökség is jelen volt és mely alkalomból a gyülekezet szeretett tanítóját értékes ajándékokkal lepte meg. — Mellesleg legyen felhozva, hogy a nagylomniczi gyülekezet még egy év előtt folyamodott, nevezett tanító részére, ki nemcsak a tanítás terén, hanem egyéb tekintetben is szerzett magának érdemeket, királyi kitüntetésért, de eddig minden sürgetés daczára semmiféle válasz még nem jött.

A gyűlésen egyéb, többször tisztán az esperesség belügyeit képező dolgokon kívül csak következő közérdekű tárgyak tárgyalattak tüzetesebben:

Az egyetemes alap létesítésére az esperesség felajánlja a hivek tiszta jövedelmének, vagyis az egyenes adók háromszorosának ezredrészét évenként azon föltétel alatt, ha azt az összes honi evang. egyházak fogják fizetni, illetőleg magokat annak fizetésére lekötelezni. A családonkénti 2 frt behajtását legalább a mi gyülekezeteinkben keresztülvihetőnek nem tartja.

A supplicatio eddigi módja helyébe az esperesek, illetőleg lelkészek utján való gyűjtést gyűjtőivek kibocsátása által kívánja behozni.

A hittanjelöltek legalább egyévi segédlelkészi működését a rendes hivatalba lépés előtt elvben elfogadja, de a jelenlegi viszonyok közt keresztülvihetőnek nem tartja, — mivel a rendezett kápláni állomások száma túl kevés.

A gyűlés végén az esperességi felügyelő úr meghívta a gyűlés tagjait folyó évi július-hó 24-ikére Új-Tátrafüredre a protestans kápolna felszentelési ünnepére. A felszentelést főtiszt. Czékus István püspök úr fogja végezni. Megjelenését megígérte még Szász Domonkos ref. püspök úr is, ki remélhetőleg magyar szent beszédet is fog tartani. Némétül Schönwizsner János tátraaljai alesperes és helybeli lelkész fog szónokolni. A szónoklatok, mivel a kápolna kicsiny és szűk sincs benne, a szabadban, a magas Tátra nagy-szerű sziklaoltára előtt fognak tartatni.

A gyűlést kedélyes közebed követte Weszter Pál úr hűteljében.

Faix Mihály.

A XIII városi evang. esperesség közgyűlése Ruszkinóczon július-hó 14-én tartatott meg. A négyhangú szép ének elzengése és a helybeli lelkész, Alexy Mátyás buzgó imája után Breuer Sándor ő méltósága szívélyes üdvözléssel megnyitottak nyilvánítá a tanácskozmányt.

Fábry János főesperes következő jelentést tett a lefolyt évről: A nagy áldással működő egyetemes evang. gyámintézet élére állítottak az újonnan választott elnökök: Radvánszky Béla ő mélt. és nagy. Zelenka Pál főesperes úr. A „Luther-társaság“, feladatához hiven, a „hit oltára“ című áhitatteljes imákat adta ki a vallás-erkölcsi élet terjesztésére. Az egyesület oly érdemes a községek meleg pártfogására, mint a most alakulandó „magyar prot. irodalmi tudományos társaság“, mely célul tűzte ki magának a prot. irodalom és különösen a történet fejlesztését.

Örömmel jelentendő, hogy a Baldácsy-alapítványból ez évben először minden kerületnek 2000 frtnyi segély utalványoztatott, mely az alapszabályok értelmében fog szétosztatni. A tiszai kerület 11 községből álló új, kilenczedik brassói esperességnek alakulása a nagymélt. miniszteriumtól helybenhagyatott. A tiszai kerület összes egyházi és iskolai épületei új 10 évre a „Pesti biztosító Foncière társaság“-nál kedvező feltételek mellett lettek biztosítva.

A XIII városi evang. esperességről következő mozzanatok jelentendők: Leibitz mult szeptemberben 100 éves ünnepét megtartotta. A múlt évben a kánoni egyházlátogatás alkalmával tett főpásztori javaslatok az egyes községekben legnagyobbbrészt keresztül vitettek.

Felkán Blázy Ede helyére Emericz Ödön választott meg egyházfelügyelőnek. Mück János lelkész Szepes-Váralján meghalálozván, Strop lépett helyére. A meghalt Schumann tanító helyét Iglón Seltenreich Húgó pótolja. Ugyanott Alexy Emilia és Kellner Mária tanítónők a felsőbb leánytanodában véglegesen megerősítették hivatalukban.

Igló, Keresztfalva, Leibitz, Majerka, Olaszi, Poprád, Ruszkin, Sz.-Szombat, Váralja és Zsákócz esperességi községek összesen 4939 frttal különböző forrásokból segélyeztettek. Azonkívül gyűjtetett az esperesség területén Agram számára 84, és a leégett Eperjes felépítésére 423 frt.

Építkezésekre és iskolai tanszerekre Igló, Ruszkin, Leibitz, Váralja és Zsákócz 3232 frtot költhettek.

Az esperesség 11,650 lélekből áll, melyek között született 351, meghalt 341, konfirmáltatott 241 egyén és esket-

tetett 86 pár. — A 6.—12. évben 1502 gyermek látogatta a népiskolát, és pedig azok közül 570-en községi iskolába jártak. Minden iskolaköteles tanuló látogatta az iskolát. Az iglói polgári iskolában 75, a főgymnasiumban 449 tanítvány oktattatott. A mi egyházunkba 5, a katolikusba két egyén tért át.

A Zsedényi-féle ösztöndíjat 100 frttal, Topperczér zsákóczi tanító kapta meg. Ménhárdon és Váralján a lelkész-tanító fizetései javítottak.

Weber Samu és Justh Samu 25 éves ünnepök alkalmából az esperesség részéről is szívélyesen üdvözlöttnév a főesperes berekeszté kimerítő jelentését, mely örvendetes tudomásul vétettnév, jegyzőkönyvbe való iktatása egész terjedelemben, valamint az érdemes főesperes iránti hála kifejezés egyhangúlag elhatároztatott.

A napirendre áttértnév Szontágh Sándor Sz.-Váraljai újonnan választott lelkész az esperesség kötelekébe felvétettnév, fogadást tett, hogy testületünk és egyházunk határozatait és törvényeit egész készséggel fogja mindenkor megtartani.

Az elnök jelenti, hogy a kerületi iskolai adó 428 frttal befizettnév. Mint reformációi offertorium begyűlt 35, és az eperjesi theologiai intézet javára 23 frt.

Dr. Lord pénztárnok jelentése szerint az esperességi pénztár 3104 frtban áll és 200-al szaporodott. A Klára-Händel-féle alapítvány 4881 frtban áll és 9 tanítói özvegy 137 frttal segélyeztettnév.

Höntz Adolf lelkész és gyámintézeti pénztárnok jelenti, hogy 174 frt 09 kr. begyűlt, és hogy az esperesség rendelkezésére 46 frt 71 kr. áll, mely összegből segélyeztettek a Leopoldianum, Ruszkin, Majerka és Keresztfalva a 10 frt és a brassói esperesség 6 frt 71 krral. Igló gyűjtött 128 frtot. A tartalékalap 517 frt és 33 krból áll.

Hosszabb vitát idézett elő azon kérdés, vajjon bevezetendő-e az új offertorium a gyámintézet javára, vagy sem? Az offertorium a községeknek ajánlatni fog, mely itt-ott már azelőtt is megtartatott. Az indítvány, hogy ily offertoriumok az esperességi gyűlés alkalmával is beszédessenek — elvetettnév.

Jeszenszky tanár és Kalstein C. felfolyamodványai nem lettek pártolva a gyűlés részéről.

A számvizsgáló bizottság 6 évre megválasztatott és felhatalmaztatott egyúttal, hogy tagjai lehetőleg egyforma és könnyen képzelhető számadási mintát dolgozzanak ki a jövő gyűlésig.

A főesperes díja egyhangúlag 100 frtban lett megállapítva.

Az esperességi lelkész özvegy-árvák nyugdíj-alapja Lersch Márton lelkész kimutatása szerint 13,576 frtban áll és 500 frttal növekedett.

Weber Samu, az iskolai bizottság elnöke, bemutatja a népiskolákról szóló jelentését és annak kapcsában több az oktatás fejlődését célzó javaslatát is, mi tudomásul vétettnév, különösen azon határozattal, hogy minden iskolai év kezdetével a körlelkész hívja meg a tanítókat értekezletre, melyben a részletes tanterv alapján minden megbeszélendő, mi a tanítás sikeréhez szükségesnek mutatkozik. A Zsedényi-féle stipendiumra javasoltattak: Fuhrmann, Koska és Klenner tanítók. — Az iskolai bizottságból

visszalépő Böhmisch Ede tanító helyére Kertscher Ede igazgató választatott meg.

Hogy minden kijelölt kápláni minőségben is szerezzon magának tapasztalást, óhajtható és szép dolog ugyan, de lelkészeink csekély fizetése mellett nem vihető keresztül.

A megadóztatást egyházi czélokra a gyűlés még nem tartotta elfogadhatónak.

A supplicatio úgy maradjon, mint eddigelé szokásban volt az egyházban, de az állami intézeteknek nem engedhető meg, mivel azok már úgyszólván gazdag segélyforrásokkal rendelkeznek.

Az esperesség mint alapító tag 100 frttal belép a „Magyar tudományos prot. irodalmi társaság“-ba, Béla község azonban rendes tagja leendő az egyesületeknek 6 frtnyi évi járulékkal.

Miskolczon, augusztus 10-én tartandó tiszai kerületi gyűlésre az elnökségen kívül kiküldettek:

Fest Otto, Marschalkó József, Förster Ede, Justh Gusztáv, Strauch Béla.

A jövő esperességi gyűlés Sztrázsan fog megtartatni. W. S.

A sáros-zempléni esperességnek f. évi július 5-én Eperjesen tartott közgyűléséről. — Mint mindig, úgy ez évben is Eperjesen tartá meg évi közgyűlését a nevezett esperesség és pedig ezuttal nem a kollegium dísztermében, mely a május 6-iki tűzvész által használhatatlanná lett s építés alatt áll, hanem a főiskolának imatermében.

A gyűlést Urbán Adolf főesperes buzgó imával s dr. Tahy Mihály esp. felügyelő a következő szép beszéddel nyitá meg 9-kor.

„Nagyiszteletű és tekintetes esperességi közgyűlés! Magyar prot. egyházunk szervezetének jellemző alaptulajdonsága, hogy az egyházhatalom magát az egyház összességét illeti s azt nem egy különös, előjogokkal felruházott rend, de az egyháztagok összessége gyakorolja. Egyházi törvényeink az egyháztagok általános akaratának kifolyásai s azok alkotásához hozzájárulni az egyház minden önálló tagjának elvitázhatlan joga s mint hajdan hazát szerző és alapító őseink a vérszerződésben mondták: mit közös erővel szerzünk, abban valamennyien részesülünk, úgy egyházunkban az annak kormányzása czéljából általunk választott előjáróink tanácsából az egyház kormányzásából sem mi, sem maradékaink ki nem zárhatunk, ki nem zárathatunk soha s az oly állapot, hol az egyház nem kormányozza önmagát ellenkezik evangyéliomi egyházunk szellemével.

De uraim! mint azt feledhetlen, áldott emlékü és nagy érdemű tanárunk dr. Vandrak András, kinek nemes szelleme lebegjen felettünk, számtalanszor ismétlé: „minden jognak egyuttal kötelesség felel meg és a jog s kötelesség együtt járó és soha el nem választható correlatív fogalom!“

Ehez képest egyházunkban is a fentebb vázolt jogokkal szemben szent kötelességek állanak: az egyenlően jogosított tagoknak egyenlő kötelességei a hitközségi terhek viselésében a teendők teljesítésében.

Máig is élnek köztünk azon nemesek közül egyesek, kik autonomiánknak az abszolút korszak alatt megtámadott védszanczait életök veszélyeztetésével megvédték s egyházszervezetünk megmentésével szeretett hazánk letiport szabadságát is lábra állították. Ezeknek a védelem nagy munkája jutott osztályrészül és ezen kötelességöket híven teljesítették.

Mi szebb napokat élünk, a kormány élén prot. férfi áll s egyházkerületünk nemes, bölcs vezetője Péchy Tamás ó nagyméltósága maga is ezen kormány tagja volt s jelenleg is a képviselőház tapintatos elnöke; mai nap tehát autonomiánk megtámadtatásától félnünk, védelméről gondoskodnunk nem kell: nekünk autonomiánk fejlesztésének, felvirágoztatásának s a szervezésnek szép s hálás, de nem kevésbé nehéz munkája jutott.

Gyakoroljuk jogainkat, teljesítsük kötelességeinket! Legszebb felebaráti szeretetből kifolyó kötelességünk egymás kölcsönös támogatása, a lesújtottak s a nyomorban sínylők segélyezése. Ily szomorú, segélyezésre szorult helyzetbe jutott az Eperjesen f. é. május 6-án dühöngött tűzvész által elhamvasztott kollegiumunk, melynek majdnem valamennyien szellemi haladásunkat, jelenünket s jövőnket köszönjük, mely nevelő anyánk, mely esperességünknek is annyi derék lelkészt és tanítót adott. Ezen szomorú helyzetben van eperjesi egyházunk is, mely bár esperességünknek nem tagja, testvéri szeretetét mindig megosztá velünk.

Ezen kötelességből kifolyólag én 50 frtot ajánlok fel magam részéről a kollegium és az eperjesi egyház részére, melyet azon kérelemmel kézbesítek nagytiszteletű elnöktársamnak, hogy azt a főt. püspök úr által megállapított arány szerint rendeltetési helyére juttatni sziveskedjék.

A tárgyalásra váró tárgyak feletti vitának megindítása előtt még egy szomorú kötelességet is kell teljesítenem: meg kell emlékezmem azon érzékeny nagy veszteségről, mely esperességünket Benczur József úr elhalálózása által érte. Egy megnyitó beszéd kerete szűk ahhoz, hogy érdemeit hüllőleg méltányoljam, vagy csak vázoljam is s épen azért jellemzésére csakis azt említem, hogy jogait mindenkor gyakorolta és kötelességeinek teljesítése alól sohasem vont ki magát. Mint a hanusfalvi egyháznak hosszú éveken át buzgó felügyelője elévülhetlen érdemeket szerzett, esperességünk gyűlési jegyzőkönyveit hosszú éveken keresztül saját költségén nyomatta s még a múlt évi esperességi gyűlésünkben is gyakorlati felfogása higgadt és megfontolt tanácsával jótékony befolyást gyakorolt tanácskozásunkra. S valamint életében híven teljesíté kötelességeit mindenkor, halálában sem feledkezett meg rólunk s az ókor classicitásával írott végrendeletben a hanusfalvi egyháznál kint levő 200 frtos tőkét azon rendeltetéssel hagyományozta az esperességnek, miszerint annak mindenkori kamatai a főesperes fizetésének javítására fordíttassanak. Midőn ezt a nt. és tek. esperességi közgyűlésnek bejelenténem egyuttal a közérzületet vélem tolmácsolni, midőn indítványozom, hogy néhai Benczur József érdeműt egyházfelügyelő emléke az utókor buzdítására jegyzőkönyvünkben megörökíttessék.

Ezzel a közgyűlésen egybegyűlt tagokat a legszívelebben üdvözölvén s tapasztalt jó akaratukat és támogatásukat a mai tárgyalás során is kikérvén elnöktársammal egyetértőleg a mai napra hirdetett esp. közgyűlést megnyitottnak nyilvánítom.“

A főesperesnek jelentéséből a következő közérdekű adatokat közöljük:

Néhai Benczur József érdeműt egyházfelügyelő 200 frtot hagyományozott az esperességnek, hogy kamatait az esperes tiszteletdíjának emelésére fordítsa. Az esperesség egyházi építkezésekre s adósságtörlesztésre 3057 frtot

fordítottak. Az adakozások egyházi szükségletekre 899 frt 50 krt tettek, bele nem számítva Ó felségének ap. királyunknak az új-klenóczi egyház templomának s az mednyiki egyház iskolájának építésére tett kegyes adományát, a mely 200 frtot tett ki. Az adományok összege nem mondható csekélynek, ha tekintetbe vesszük, hogy ezen egyházmegyének 16669 lelket számláló 19 egyháza mind szegény diasporalis egyház, mely 5 megyéből kerül össze. Iskolái más vallásfelekezetűek iskoláihoz viszonyítva a jobbak közé tartoznak, sőt a sárosmegyeiek között első helyen állanak. 2035 mindennapi iskolai tanköteles közül tényleg 1800 vagyis 88-4% az ismétlő iskolába 771 tanköteles közül 542 gyermek járt. A magyar nyelv kielégítő eredménnyel tanítattott, sőt két iskolában: a pardicsiban és berettőiben minden tantárgy magyar nyelven tanított. Határozatba ment, hogy a tantárgyak közül legalább a földrajz egészen magyarul tanítassék. Született az egyházmegyében 661 gyermek, közte 42 törvénytelen, meghalt 404 lélek; eskettetett 154 pár, közte 32 végyes vallású.

Az esperesi kézi pénztár 16 frt 82 krnyi hiányt mutat, ennek fedezését az esperesség felügyelője vállalta magára. A esperességi pénztárak 15,691 frtnyi tőkét képeznek, 792 frt 86 krral nagyobb, mint a múlt esztendőben. Gyámintézeti gyűjtés eredménye 58 frt 56 kr., mely összegből a leopoldianumra adott 10 frt levonása után a mernyiki egyháznak 16 frt 15 kr. a kerületnek pedig 32 frt 41 kr. adatott. Ezen összegben kívül adott az egyházmegye a maga pénztárából 30 frtot a kollegiumnak, az esperességi felügyelő 50 frtot a kollegiumnak és az leégett eperjesi egyháznak és a közebed alkalmával összegyűlt a kollegiumra 16 frt 40 kr.

Fontosabb a közegyházat érdeklő ügyekben hozott határozatok a következők:

A supplicatiot az eddigi gyakorlatban kívánja fentartani, de azon megszorítással, hogy az iskolák csak saját tanulóikat egyesével küldjék ki; a tanulók csak prot. vallásuak s jó erkölcsűek lehetnek s legalább 6 gym. osztályt végeztek legyen.

Azon gyámintézeti indítványt, hogy egyetemes egyházi alap létesítése céljából minden önálló egyháztag jövedelmének egy ezredrészével járuljon a nevezett alaphoz, csak hosszabb vita után sikerült elfogadni. Különösen azt hozták fel ellene, hogy egyházhíveink amugy is a legkülönbözőbb egyházi adókkal vannak megróva s így megtagadják ezen egyházi adónak fizetését, de még inkább azt, hogy nem lesz keresztül vihető a jövedelem meg nem állapíthatása miatt. A mellette felhozott érvek azonban sokkal nagyobb súlylyal bírtak, úgy hogy az indítvány majdnem egyhangúlag fogadtatott el.

A múlt évi kerületi gyűlés jegyzőkönyve 40. pontjának tárgyalásánál, a mely szerint t. i. indítvány tétetett a hitjelöltek segédlelkészkedésének rendszeresítésére vonatkozólag, azon határozatot hozta, hogy elvileg elfogadja, miszerint minden hitjelölt rendes lelkészszé való választathatása előtt legalább egy évig segédlelkészi állást töltsön be, de ezen határozatnak keresztül vitele előtt szükségessnek találja a kápláni állások szervezését. E célból követelt a ker. gyűlésen való ily indítvány tételére utasította.

Mayer Endre,
theol. tanár esp. jegyző.

Érdekes gyűlés lett június 30-án Zrepayán (Torontálm.) tartva, a nazarenizmus elterjedésének meggátálása céljából. A gyűlés kezdeményezése a gör. kel. vallású lelkészek köréből indult ki, kik is érezvén a hiveik közt mindinkább térthódító nasarenizmus veszélyét, utat és módot kerestek ennek megakadályozására. Az értekezletre a környékbeli minden ker. vallásfelekezet lelkészei meg lettek híva, hogy a közös veszély ellen közösen tanácskozzanak óvszerekről. Megjelent 8 protestáns és körülbelül 15 gör. kel. vallású lelkész, míg a r. kath. lelkészesség csak egy által volt képviselve.

Az elnök nt. Frint János franczföldi ev. lelkész úr megnyitván a gyűlést, ennek célját valamint a nasarenizmus lényegét és tendenciáját fejtegette. Szerinte a nasarenizmus veszélyes befolyással van az állami, egyházi és társadalmi életre, mert a katonáskodást megtagadja, bűnösöket vesz fel kebelébe, a helyett hogy azokat a hatóság-nál bejelentené. Célja a nasarenizmusnak nem más, mint a törvény által bevett ker. vallásfelekezetek lealázása s egy új vallás alapítása kereszttyén alap és hitvallás nélkül, mi a ker. vallás és egyházi közösség nagy kárával jár. Elnök azért azt az indítványt terjeszté az értekezlet elé, hogy az értekezlet a nm. m. kir. vallás- és közoktatásügyi miniszter úrhoz egy folyamodványt terjeszzen be, a melyben kéri, hogy a nasarenizmus hívei a vallási törvények alá helyeztessenek s annak szigorú megtartására köteleztessenek.

Nt. Bujkovszky Gusztáv alesperes úr nem tartja ezen indítványt elfogadhatónak, mert, szerinte, így a nasarenizmus törvényes alapot nyerne. Ajánlja, hogy a lelkészek kereszttyén szeretettel vegyék körül azon tévelygőket s az értekezlet a torontálmegyei közigazgató bizottságnál egy folyamodványt nyújtson be, melyben kéri, hogy a nm. m. k. vallás- és közoktatásügyi miniszteriumnak 1868-ik évi augusztus 13-án 12,548. sz. a. és 1875. január 13-án 565. sz. alatti, a nasarenizmus ügyét illető rendeletei teljes szigorral végrehajttassanak. — Schwalm György pancsovai lelkész úr szerint a nasarenizmus betegség, s így ennek hiveivel mint betegekkel kell bánni. A nasarenizmusban kettős irányt különböztetett meg, ú. m. politikait és egyházit. Az elsővel az értekezletnek semmi teendője, a másodikban csak kereszttyén szeretet, és a lelkészek részéről odaadó orvosi működés segíthet. Óvakodni kell, nehogy a nasarenizmus híveit vértanukká tegyük s így őket annál szivósabbá tegyük.

Miután még többen szóltak a dologhoz az evangelikus valamint a gör. kel. vallású lelkészek részéről, az értekezlet abban állapodott meg, hogy a lelkészek a kereszttyén szeretetet szóval és tettel gyakorolják a nasarenizmus hívei iránt, másrészt pedig nt. Bujkovszky Gusztáv alesperes úr indítványának megfelelőleg az értekezlet egy folyamodványt terjeszzen a közigazgató bizottság elé. — Szóba került még, hogy nem volna-e jó többször ily interconfessionális értekezletet tartani? Az eszme el lett fogadva és pedig úgy, hogy évente legyen egy ily értekezlet. A jövő évi Franczföldön lesz.

Ez volt a gyűlés menete röviden. Hogy az értekezlet határozata által elérte-e célját, s ha a határozat keresztül lesz vive, meglesz-e a nasarenizmus terjedése ezzel gátolva? Ki tudja! Az értekezlet azonban említésre méltó már csak

azért is, mert, tudtommal, eddig egy ily interconfessionális értekezlet hazánkban nem lett tartva. Ez is jele annak, hogy a különféle felekezeti lelkészek közelednek egymáshoz, öntudatára jutva annak, hogy habár más-más ker. vallásfelekezet lelkészei vagyunk is, de egy mindnyájunk célja: Isten országa.

B. K.

Győr. — A győri ág. hitv. evang. gyülekezet hú maradván az egyházi és iskolai czélokért mindenkor készséggel áldozni tudó buzgalomhoz, e hó 17-én tartott közgyűlésében újabban ismét szép jelét adá annak egy ezen gyűlésen hozott s a gyülekezet régi jó hírnevéhez méltó határozatával. Ez alkalommal ugyanis a gyülekezet az iskolai választmány melegen pártoló előterjesztésére, — miután dr. Beliczay Elek iskolaszéki elnök és Fadgyas Pál iskolaigazgató és gyülekezeti jegyző urak is lelkes szavakkal tolmácsolták volna a közgyűlés előtt ezen prot. egyházunkban oly fontos és nemes feladatnak szolgáló ügyet, — egyhangulag elhatározta, hogy 100 frtnyi alapítványt a „Magyar Protestans Tudományos Irodalmi Társaság“ alapítótagjainak sorába lép. — A gyülekezetnek e szép és nemes tette magában birja dicséretét s vele a gyülekezet csak maga magát tisztel meg. Kiemelkedő pontját képezte e közgyűlésnek a gyülekezet azon szintén egyhangú s lelkes éljenzéssel kísért határozata is, melylyel jegyzőkönyvileg hálás köszönetét fejezte ki tek. Peregi János úrnak, ki a gyülekezetet egy ön-maga által készített művészi kivitelű s remek alkotásu, a tanácsterem egyik oldalfalát nagy részben befolyó s díszes keretbe foglalt impozans olajfestményvel ajándékozta meg. A kitünően sikerült kép Luthert tünteti fel a wormsi birodalmi gyűlésen, midőn tanaiért Isten és világ előtt megfelel. Egy szakértőkből álló bizottság részletes bíráló jelentést terjesztett a közgyűlés elé s elragadtatva szól a festmény művészi becséről. Szép jele e nagy-lelkű ajándék is az egyes gyülekezeti tagokban élő s egyházát melegen szerető áldozatkészségnek. A kerületi gyűlésre és jubileumra ide érkező vendégeink bizonyára nem fogják elmulasztani a jeles műnek megtekintését. — Ugyanezen közgyűlésen választatott meg egyhangulag Benedek Vincze újfalu tanító úr a gyülekezet által a tanítás rendszeresebb vezethetése czéljából szervezett új tanítói állomásra. Így most már a gyülekezet 6 év folyamú elemi iskolája 5 tanító és 4 tanítónő vezetése alatt áll, külön lévén még az iskolának énektanítója is a gyülekezeti kántortanító személyében. — Még mult havi közgyűlésében határozá el a gyülekezet, — hogy szeretett lelkésze- és főpásztorának, főtiszt. **Karsay Sándor** püspök úrnak 50 éves lelkészi jubileumát a folyó évi kerületi gyűlés alkalmával aug.-hó 24-én, az ünnepelt férfit érdemeihez méltóan fogja megülni. Az e czélra választott rendező bizottság megbízatást nyer, hogy az egyházkerülettel érintkezésbe lépjen s ezzel egyetértve állapítsa meg az ünnepély sorrendjét. — Megemlítésre méltó még ugyancsak e gyülekezet köréből, hogy a gyülekezet költségén kiadott s jól ismert ú. n. „Győri Énekeskönyv“ hetedik kiadása e napokban hagyta el a sajtót. Néhány évvel ezelőtt jelent meg a hatodik kiadás 6000 példányban s azóta a kereslet oly nagy volt, hogy a gyülekezet indítatva érezte magát ez újabb kiadásnak is 7000 példányban való kinyomatására. Ezen legújabb kiadásnak correcturája és átvizsgálása is főtiszt. Karsay Sán-

dor püspök úr felügyelete alatt történt, s ez bizonyára bár egyébként változatlanul, de több ösdi kifejezés elhagyásával, a mai irodalmi nyelv- és ízlésnek megfelelőbb javításokkal s a dallamok pontosabb megjelölésével jelenik meg. Ezen széles körben elterjedt, közkedveltségű énekeskönyvre, melyet más kerületbeli gyülekezetek is, különösen pedig a városiak előszeretettel használnak, s a magyarosodó gyülekezetek is több helyen a magyar isteni tisztelet behoatalakor elfogadtak, felhívjuk a hazai magyarajkú evang. gyülekezetek figyelmét, annival is inkább, minthogy értéke mellett oly jeles énekeszerzők nevei kezeskednek, a melyenek egy Kis János, Beliczay, Zathureczky és Székács voltak. Kapható az énekeskönyv Győrött a gyülekezet pénztárnokánál, tek. Günther Gyula úrnál; — egy darab ára kötetlen 63 kr., 10 példány után egy ingyen-példány jár.

P. S.

KÜLFÖLD.

A Lajtán-túli tartományok — ág. hitv. evang. egyháza 6 superintendentiába (Felső-osztrák, bécsi, cseh, aschi, morva-sziléziai, galicziai) oszttva, 15 esperességből, 143 anya és 92 leánygyülekezetből áll, melyekben 146 lelkész működik és 172 iskolában 287 tanítóvan alkalmazva s áll 290,272 lélekből. Az ev. ref. egyház 4 superintendentiájában 7 esperességgel, 82 anya és 23 leánygyülekezetben 84 lelkéssel, 62 iskolában 68 tanítóval 121,041 lélekből áll. Összesen tehát a lajtántúli tartományokban 411,313 protestáns van. A bécsi theol. fakultást a nyári félévben 40 hallgató látogatta, míg a téli félévben 62-en voltak. Az evang. főtanács Bécsben elhatározta, hogy a theologusok tovaképzéséről egészen papi hivatalukba való lépésökig gondoskodni fog. Jó volna, ha nálunk is történnék ez ügyben valami.

Az osztrák — vallás és közoktatásügyi miniszter Renkens ó-katholikus püspököt bérnálási szándékában a fenálló törvényekre való hivatkozással megakasztotta. A zsinati-tanács elhatározta, hogy a miniszteri tilalom ellen a közgazgatási főtörvényszékhez folyamodik.

Echternachon — a luxemburgi főhírségben május 31-én szokásos módon megtartott az ugrálók körmenete. A bucsúsok száma óriási volt. 19 zászlóvivő, 61 pap, 1588 imádkozó, 8347 ugráló, 1475 énekes, 180 zenész, összesen 11,797 személy vett részt a körmeneten, melynek ezenkívül még vagy 16,000 nézője akad. Tetőfokát érte el a rajongás a szt. Willibrord sirja körüli nagy tánczban. Vajjon mikor világosítja már meg az Úrnak világossága e sötétben tánczoló elméjét?!

Ischl, 1887. július 18-án. Ischl a 15 mértföld nagyságú felségesen szép Salzkammergut központja, gyöngye és 467 méternyire az adriai tenger felett, magas hegyekkel környezett Traun völgyében, a Traun és Ischl folyók összefolyásában.

Van két temploma, a róm. kath. és az ág. hitv. ev. templom.

A róm. kath. templom homlokzatán áll: „Anno 1769. Aedificavit imperatrix Maria Theresia.“ — Ezen felirat felett van a korona és sas ezen felirattal: „Pietate et munificentia Caesar.“

A csinos kis ev. templomban van egy emléktábla, mely a templom rövid történetét adja és így szól: „Eben

Ezer. — Mit Allerhöchster Gutheissung Sr. k. k. apost. Majestät unsers Kaisers Franz Josef I. am 2. Juli 1875 war das Salinen-Kornmagazin käuflich Eigentum der ev. Gemeinde Ischl, im Herbste 1875 wurde dann der Umbau zur Kirche und Schule begonnen, dieser wurde namentlich durch liebevolle Unterstützung Ihrer k. k. Majestäten des Kaisers Franz Josef I. und der Kaiserin Elisabeth, Sr. Majestät des deutschen Kaisers Wilhelm I., Ihrer k. H. des Grossherzogs Friedrich Franz II. und der Grossherzogin Meklenburg-Schwerin, des Rudolf Weisz Langensalza, sowie manchen Gustav-Adolf-Vereine und vieler Glaubensgenossen in und Auslande unter Gottes gnädigem Beistande weiter gefördert, so dass der Bau im Jubeljahre der ev. Kirche Oestreichs 1881 seine Vollendung fand, am 17. Juli feierlich zur innigsten Freude der dankbaren Gemeinde eingeweiht wurde.“

Ezen egyháznak — csak néhány száz lélekből áll — folyó hó 17-én örömnappa volt, felszentelésének évfordulója és ezen napon ismét egy új alapkövön letéve: egy felállítandó lelkészi hivatal alapköve. Ugyanis a karének és tanulságos egyházi beszéddel lefolyt istentisztelet után a fürdőidényre alkalmazott lelkész szép beszédben felhívá a gyülekezetet adakozásra egy létesítendő alapra, melynek célja leendő, egy önálló ev. papi hivatalt felállítani, mely felhívás nem is maradt eredmény nélkül, mert az istentiszteleten családjával jelenlevő Oldenburgi herceg 100 fttal járult a nemes célhoz. Bizonyára felséges királyunk is, ki jelenleg kedvelt nyaralójában Ischlben van, fogja ismert bölkezését a nemes ügyben gyakorolni. *Ermel Gyula.*

Apróságok.

Ipolyi besztercebányai utódja, Bende püspök, ezt a jelszót választotta: pro deo et patria. Abban a véleményben vagyunk, hogy sokkal jobban rimelt volna így: pro Maria et patria. S eltekintve a formai szépségtől a róm. kath. álláspontnak, és így a valóznak — a mely azonban nem mindig igazság is — jobban megfelelt volna.

Jaj kiáltás hallatszik Rámában azaz hogy Rómában. Nagy veszély s ehhez még szegény is fenyegeti a r. kath. egyházat. Pulszky — a szabad kömives — alias a lutheránus — olyan bizar gondolatra vetemedett, a mely páni rettegésbe ejtette a kath. hírlapok hápogó seregét. Nem is kisebb dolgot cselekedett — hanem egyenesen Apponyi grófot, a pápista Apponyit felszólította, hogy ha egyáltalán akar valamire menni — térjen ki kálvinistának! A lutheránus a pápista táborból táboroz a kálvinistáknak. Biz ez nem csak hogy felette veszedelmes dolog — de kissé furcsa is. Azonban hátha a jó Apponyi a közéletet választja és — lutheránus lesz? Nagyon természetes, hogy ezért az átok is, a felelősség is Pulszkyt terhelné!

VEGYESEK.

— **Kegyeltes ünnepély.** — Nagyszombatban július 17-én lepleztetett le a temetőben, két év előtt megboldogult t. d. **Stelczer Károly** evang. lelkész sírköve. A megboldogult 45 évig szolgálta Urát a nagyszombati gyülekezetnél. A sírkő

felete márványból készült s a hívek önkéntes adakozásának gyümölcse. Az ünnepélyen igen szép számu válogatott közönség vett részt. Megnyitotta azt a gymnasium helybeli ifjúsága egy gyászénekkal, majd t. d. Farkas Gejza helybeli lelkész úr tartott egy alkalmi beszédet; végül a nagyszombati dalárda 4-es kara Maczenauer helybeli r. k. karmester vezetése mellett egy gyászmotettel fejezte be a szép ünnepélyt. A gyászének: „Letesszük koszorúnk“ és motette: „Boldogok, kik az Úrban“ Kapi Gyula „Pálmaágak“ művéből voltak véve, oly változtatással mégis, hogy az elsőnek második versszaka helyett ez a vers énekeltetett:

Oszlopot emelünk neved emlékére
A nemes munkának ez legyen a bére!
Bére itt a földön; — mennyben örök élet,
Vedd ezt üdvözlétül — elköltözött lélek!

Az emlékkő nagyban hozzájárul különben is díszes temetőnk szépségének emeléséhez. A beszéd szavai szerint „a hívek nem csak a megboldogult lelkész emlékét, de saját magukat istisztelték meg e szép műben!“ — o. —

— A **nógrádi esperesség** köréből értesítenek, hogy nt. Pekár Lajos, tamasi lelkész és érdemült főesperes úr hivataloskodásának 50-ik évét betöltötte. A jubilus férfiú, kinek apai szívét a legutóbbi időben egyetlen fia halálával oly rémítő csapás érte, a gyűlésen megjelenván, lelkes éljennel üdvözöltetett. Fogadja a mi legőszintébb üdvkivánatainkat is. — Az egyetemes egyház theol. akademiájára Pozsonyban a gyűjtés megindítása elrendeltetett. A kerületi költségvetésből Ujvidéknek szánt 500 ftt töröltetni javasoltatik. Az első magyar általános biztosító-társasággal az egyházi épületeknek tűzkár elleni biztosítás előnyös szerződése kihirdetetik.

— **Személyi hírek.** — A **Pozsonyvárosi esperesség** felügyelőjévé néhai Mossóczy Lajos helyére nagyságos **Samarjay Károly** kir. tanácsos lett egyhangúlag megválasztva. — A **pencki fiókegyházba** felügyelővé nagyságos **Literati Ödön** országos képviselő s pencki földbirtokos úr megválasztván, e hó 15-én hivatalába ünnepélyesen beiktattatott. Az orosházi szállói iskolába rendes tanítólul **Bróz János** segédtanító választatott meg.

PÁLYÁZATOK.

Az **újverbázi** felekezeti jelleg nélküli pártfogósági nyilvános algynasiumnál betöltendő helyettes tanári állomásra, melylyel a latin-magyar, esetleg a classica philologia tanításának kötelezettsége 700 ftt évi fizetés mellett van összekötve, ezennel pályázat hirdettetik.

Pályázók kérvényüket, melyben születési évök és helyük, vallásuk, nős vagy nőtlen állapotuk hadkötelezettségi viszonyuk, képesítésük, nyelvismereteik és eddigi szolgálataik okmányokkal igazolandók, alkalmazásban lételük esetén előljáróságuk után minősítvényi táblázattal, különben pedig közvetlenül alulirothoz f. é. augusztus 10-ig küldjék be. — **Uj-Verbász** (Bácsmegeye) 1887. július 7-én.

Roth Károly Tivadar, algyumn. pártf. elnök.

A **ligetfalusi** leánygyülekezet tanítói állomása betöltendő.

Teendő: rendes és ismétlő népiskolai tanítás; ünnep- és vasárnapokon, szükség esetén imádkozó istentisztelet tartása; temetéseknel kántori közreműködés.

Tanítási és szertartási nyelv a német; a magyar nyelv teljes bírása elengedhetetlen követelmény.

Javadalom: évi 400 ftt negyedéves részletekben; 22 ftt fűtési átalány, 1 hold szántóföld haszonélvezete, tisztességes lakás 440 ölnyi házi kerttel.

Okleveles pályázók felszerelt folyamodványaikkal f. é. augusztus 10-ig alulirothoz küldjék be. — A hivatal f. é. szeptember 1-jén elfogalandó.

Pozsonyban, 1887. évi július 20-án.

Freytag Victor, ev. lelkész.